

להפצת תורתו של הגר"ק
רבי הלל פאלאק זצלה"ה
אבדיק סאטמרגען
בגל הקודש הילולים

פרי קודש הילולים

בס"ד | פרשת כי תצא תשפ"ד | גליון מס' 129 | שנה ג'

דברי תורה עפ"י הספה"ק "קודש הילולים"

כשיתבונן האדם בתוצאות ההליכה אחר התאוות, יקדש עצמו במותר לו

כִּי תִצָּא לְמַלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ וְגו' (דברים כא, י).

שואם נשא אשת יפת תואר, וסופו להיות שונאה, וסוף הבן שיוולד להם להיות סורר ומורה, עד שלבסוף עומד ומלסטם את הבריות ועומד בדין ונהרג.

פירש רש"י (בפסוק יא), "ולקחת לך לאשה; לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע, שאם אין הקב"ה מתירה ישאנה באיסור. אבל אם נשאה סופו להיות שונאה, שנאמר אחריו "כי תהיין לאיש" וגו', וסופו להוליד ממנה בן סורר ומורה, לכך נסמכו פרשיות הללו".

ועל זה אמרו חז"ל, "לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע". שתדע, שאם אתה סומך על ההיתר של התורה, אבל אינך מקיים "קדש עצמך במותר לך" (במות כ, א), אלא הולך אחר תאוות לבך, סוף הדבר לגרור מכשול אחר מכשול, ולא ייצא מזה דבר טוב.

יש להקשות, וכי כך היא מלחמת יצר הרע, להתיר דבר האסור כדי שלא יעשנו באיסור, אתמהה.

המתבונן בזה יתגבר לשבור תאוותו, ויקדש את עצמו לפרוש מתאוות לבו, ולעשות כל מעשיו לשם שמים!.

ונ"ל, דמה שאמר "לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע", לא קאי על ההיתר, אלא על ההמשך, דעבירה גוררת עבירה. וכמו שביארו את סמיכות הפרשיות,

ברכות בלעם היו מצד רצון ד' ולא מטובתו של בלעם

לֹא יבֹא עֲמוּנֵי וּמוֹאָבֵי בְּקָהֶל ד' וְגו' עַל דְּבַר וְגו' וְאֲשֶׁר שָׁכַר עֲלֶיךָ אֶת בְּלָעַם וְגו' לְקַלְלָךְ. וְלֹא אָבָה ד' אֶלְקִיךָ לְשִׁמְעַ אֶל בְּלָעַם וַיְהַפֵּךְ ד' אֶלְקִיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה כִּי אֶהְיֶה ד' אֶלְקִיךָ (דברים כג, ד-ו).

נחשב לו לחטא, והרי סוף סוף בירכב, ולמה מחשבתו הרעה מצטרפת למעשה. ועל זה נתן טעם, שמה שבלעם לא קילל את ישראל, לא היה זה מצדו ומטובתו כלל, אלא מצד שברוב אהבתו של השי"ת לישראל, לא אבה לשמוע לו והפך את הקללה לברכה. ולכן לא נחשבות לו הברכות לזכות, אלא לחובה, מצד כוונתו ורצונו.

יש לדקדק, למה מסיים הכתוב "ולא אבה ד' אלקיך וגו' כי אהבך ד' אלקיך", שאינו שייך לענין, שהרי כוונת הכתוב ליתן טעם על "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ד'", ודי שיאמר "על דבר וגו' ואשר שכר את בלעם וגו' לקללך".

ונראה לתרץ, שבא ליתן טעם למה רצונו של בלעם לקלל את ישראל

אלול

תקיעת שופר באלול כדי לעורר את הלבבות לתשובה מאהבה

מֵרֵאשִׁית חֹדֶשׁ וְאֵילָךְ מִתְחִילִין לְתַקֹּעַ אַחַר הַתְּפִלָּה וְכו' (שו"ע או"ח סי' תקפא ס"א).

יחרדו! ג', כדי לעררב השטן. ועיין במפרשי הטור מה שכתבו על זה. ולפי שני הטעמים הראשונים מובן טעם התקיעות קודם יום הדין, אך לטעם השלישי מה מקום לעירבוב השטן קודם יום הדין, שאז הוא הזמן שהשטן מקטרג.

בטור (סי' תקפ"א) מביא כמה טעמים לתקיעות אלו, ותוכן דבריו, שבראש חודש אלול כשעלה משה רבינו למרום לקבל לוחות שניות תקעו בני ישראל בשופר, כדי שלא לטעות עוד כמו שטעו במעשה העגל. "והקדוש ברוך הוא נתעלה באותו שופר, שנאמר (תהלים מז, י) עלה אלקים בתרועה וגו', לכן התקינו חכמים ז"ל, שיהיו תוקעין בראש חודש אלול בכל שנה ושנה וכל החודש, כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה, שנאמר (נעמס ג, י) 'אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, וכדי לעררב השטן'".

ואפשר לומר דג' הטעמים אחד הם, דהנה אמרו חז"ל (יומא פו, ב) שאם שב אדם בתשובה מאהבה, זדונותיו נהפכים לזכויות. ותשובה מאהבה היינו שאינו שב מחמת שנתיירא מן הדין והעונש, אלא אע"פ שהוא בתוקפו, באותו מקום וכו' (עיין רמב"ם פ"ב מהל' תשובה ה"א), נשמר מן החטא, ודבר זה הוא סימן לתשובה מתוך אהבת ד'.

הרי לנו שלשה טעמים לתקיעת שופר של אלול: א', משום "עלה אלקים בתרועה". ב', משום תשובה, וכדכתיב "אם יתקע שופר בעיר ועם לא

1. ובוזה יובנו סמיכות דברי רש"י, שפתח ב"לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע" והמשיך לבאר סמיכות הפרשיות, דלכאורה שני עניינים נפרדים הם ואמאי צירפם לדיבור אחד, אך לפי דברי רבינו הגה"ק זצ"ל הן הם הדברים.

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."
שם בהקדמה

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשבילי איזה דבר בכל שבוע..."
קודש הילולים ח"א עמ' ז'

אלקים בתרועה", כלומר שתתעלה ותסתלק מהם מידת הדין הנרמזת בשם "אלקים" על ידי התרועה.

ומכיון שרואה השטן שישראל שבים בתשובה מאהבה קודם ימי הדין, הוא מתבלבל, כלומר שהוא ירא להביא זדונותיהם של ישראל, שהרי הכל ייהפך לזכויות.

והנה לפי הטעם שתוקעין משום תשובה, אם היינו תוקעים רק בראש השנה, שאז ספרי חיים וספרי מתים פתוחים, אזי אות הוא שהתשובה היא מתוך יראה. ולכן תוקעין בשופר עוד קודם לכן, מראש חודש אלול ואילך, כדי לעורר את העם לתשובה קודם ימי הדין והיראה, והיינו שישבו מאהבה. ומכיון שישבו מאהבה, יתהפכו זדונותיהם לזכויות, ויתקיים בהם "עלה

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הלל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

לקיחת האם על הבנים לצורך מצוה

משמע לכאורה שהאיסור הוא כאשר עדיין לא נטל, ואיכא עשה ולא תעשה, ולא כשכבר עבר ונטל ואיכא עשה לחודיה. עוד קשה גם לתירוץ השני, שכבר נטלה על מנת לשלחה, ועכשיו רצונו להשתמש באם לטהרת המצורע, הלא יוכל להשתמש בה כציפור המשולחת וישלחנה, ואז לא יעבור כלל גם לא את העשה.

ונראה בעיני ליישב, עפ"י מה שפירש רש"י (דף קמא. ד"ה קיימו), שכשעבר ונטל ולא שילח תוך כדי דיבור להתראה, מיד עבר את הלאו, גם אם ישלח אחר כך. והנה סדר טהרת המצורע מפורש במסכת נגעים (פ"ד מ"א-ב), ומביא שתי צפרים דרוו, שחט את אחת מהן וכו', נטל עץ ארז ואזוב ושני תולעת וכו' טבל והזה וכו', בא לו לשלח את הצפור החיה וכו', ע"כ. נמצא שעד שמשלח את הציפור החיה עובר זמן רב מאז שנטלה, וזה הוא ודאי אחר כדי דיבור, וכבר עבר על הלאו וליכא אלא העשה - ומתורצת הקושיא הראשונה דלעיל, שגם המשנה "לא יטול אדם וכו' אפילו לטהר את המצורע", מיירי באופן שבודאי יעבור את הלאו ונשאר רק העשה, והשמיענו הכתוב שלא יטול. וגם הקושיא השניה מתורצת, שגם כשישתמש באם לצורך הציפור המשולחת כבר יעבור את הלאו.

דוק היטב, וקל להבין כי נכון בעז"ה.

לא תיקח האם על הבנים שלח תשלח את האם וגו'.

איתא בגמרא (חולין קמא), 'שלח', אפילו מאה פעמים. 'תשלח', אין לי אלא לדבר הרשות, לדבר מצוה [- כגון קן יולדת, ושתי צפורים לטהרת המצורע; רש"י] מנין, תלמוד לומר 'תשלח', מכל מקום.

והקשו בגמרא, הלא אין עשה דוחה לא תעשה ועשה, ומובן מאלו שדבר מצוה לא ידחה את 'לא תיקח' ו'שלח', ומדוע הוצרך הכתוב 'תשלח' ללמד שלא יטול האם על הבנים לצורך מצוה, ותירצו שם שני תירוצים. התירוץ הראשון, באופן שלקח את האם לצורך עצמו, שכבר עבר על הלאו, ויש עליו עשה לשלח. ועכשיו ברצונו להשתמש באם לצורך המצוה, אין כאן אלא עשה כנגד עשה, והוי אמינא שיידחה, השמיענו הכתוב 'תשלח' שאינו דוחה. והתירוץ השני, אם נטל את האם על מנת לשלחה, שלא עבר את הלאו כלל, ועתה נמלך וברצונו להשתמש באם לצורך המצוה, הוצרך הכתוב 'תשלח' להשמיענו שהמצוה אינה דוחה את העשה של 'שלח', עיי"ש היטב.

ולכאורה קשה על התירוץ הראשון, הרי משנה מפורשת שנינו (שם קמב), לא יטול אדם אם על בנים אפילו לטהר את המצורע. והלשון "לא יטול"

דברי ברכה

מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח הלל מרדכי הוס הי"ו
לרגל נישואי בנו החתן אלימלך נ"ו עב"ג
הכלה תחי' בת הרב שמואל דוד טסלר הי"ו
החתונה בעז"ה ביום רביעי כי תבוא ט"ו אלול באולמי רויאל ב"ב

הרה"ח מאיר גרינפעלד הי"ו
(חתן הרה"ח מרדכי ז"ל ותבלח"ט מרת י. הערשקאוויטש תחי')
לרגל נישואי בנו החתן יוסף הלל הי"ו
עב"ג הכלה תחי' בת הרה"ח משה יעקב טייטלבוים הי"ו

יהי רצון שיזכו לרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

הרה"ח חיים שאול כהן הי"ו
ולבנו הרה"ח דוד הי"ו
לרגל נישואי הנכדה-הבת הכלה תחי'

הרה"ח חיים שאול כהן הי"ו
ולבנו הרה"ח יוסף יהודה הי"ו
ולחתנו הרה"ח מרדכי מנחם פרידמאן הי"ו
לרגל הולדת הנינה-הנכדה-הבת

לעילוי נשמת

מרת פעסיל פנינה ב"ר חיים זאב כתבן ע"ה
נלב"ע ו' אלול תשנ"ח
ת נ צ ב " ה

נא להתפלל וללמוד לזכות
הרה"ח דוד צבי בן פרידא אסתר הי"ו
הרה"ח יואל בן חוה גיטל הי"ו
לרפואה שלימה במהרה בתוך שאר חולי ישראל

"ניקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קודש הלילים בהקדמה)